SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 26. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 9, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 9-го ЛЮТОГО 1994. Ч. 26. РІК CI.

Введено зміни у місцевих органах влади

Київ (Р. Руденко). — Тут у четвер, 3-го лютого, пленарне засідання сесії Верховної Ради було дуже вагомим. Як уже інформовано, вранці депутати намагалися внести зміни до пункту про повторне голосування в законі про вибори та вилучити статтю ч. 52, яка забороняє вносити зміни раніше, ніж за рік до закінчення уповноважень теперішньої Верховної Ради. Протягом останніх двох днів це питання ставилося на голосування зісім разів, але позитивних результатів не вдалося досягти.

Проте на ранньому засіданні депутати затвердили закон про формування місцевих органів влади. Голів обласних, районних, міських, селищних і сільських рад населення вибиратиме безпосередньо. Вони очолюють виконавчі комітети і мають подвійне підпорядкування: голови рад та очолювані ними виконавчі органи підзвітні і підконтрольні відповідним радам, а з питань делегованих їм уповноважень державної виконавчої влади підпорядковані Кабінетові Міністрів України.

Згідно з цим законом, після виборів депутатів, голів рад і формування виконавчих органів, автоматично ліквідуються державні адміністрації разом з постами представників Президента. Вибори депутатів до місцевих рад і їх голів відбудуться одночасно з виборами Президента України 26-го червня ц. р.

Українці Чикаґо працюють над своєю історією

Чикаґо (ЕУД). — Редакція Енциклопедії Української Діяспори одержала від Іллинойської ради гуманітарних наук ґрент у висоті 10,000 дол. для вивчення минулого і сучасного українців у Чикаґо і стейті Іллиной. Першою імпрезою в рамках цього проєкту буде панель у суботу, 19-го лютого ц. р., на тему „Погляд у минуле". Це має бути цілоденна зустріч в Українському Культурному Осередку, на якій будуть виголошені дві основні доповіді, а потім буде біля 10 свідчень-спогадів учасників міжвоєнного та повоєнного життя української громади.

З доповідями виступлять д-р Мирон Куропась та проф. Василь Маркусь. Учасниками панелю ще будуть: Катерина Баран, Анна Васильовська, мґр Наталка Чуба, д-р Роман Залуцький та інж. Степан Куропась. Вони охоплять своїми спостереженнями період 1914—45 років.

У другій частині про повоєнний період учасниками панелю будуть: Іванна Ґорчинська, проф. Мирослав Семчишин, дир. Омелян Плешкевич, мґр Орест Городиський, інж. Олексій Коновал та інж. Степан Голяш. Буде час на запитання і дискусію.

Перебіг панелю-конференції буде зареєстрований та доповіді і виступи появляться окремим збірником. Конференція буде двомовна. Готується також мала виставка, що ілюструватиме минуле української громади Чикаґо.

На квітень плянується другий панель на тему „Вікно в майбутнє", де виступлять у більшості представники середнього та молодшого поколінь і новоприбулі.

Крім того, плянується видати довідник про українських діячів та установи Чикаґо й околиці. Матеріяли двох панелів та довідник збагатять джерело пізнання сучасного і минулого та дадуть основу до плянування майбутнього.

64-ИЙ ВІДДІЛ СУА ВЛАШТОВУЄ ДОПОВІДЬ

Ню Йорк. — Тут у неділю, 13-го лютого, 64-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштовує доповідь, яку виголосить Соломія Павличко, кандидат наук з Києва на тему: „Українська жінка в післятоталітарному суспільстві". Доповідь відбудеться о год. 2-ій по полудні в залі будинку НТШ, 63 Четверта авеню.

ФБІ добивається права підслухувати телефонічні розмови

Вашінґтон. — Не зважаючи на протести телекомунікаційних компаній, виготовлювачів комп'ютерів і деяких правозахисних груп, Білий Дім плянує запровадити нову технологію, яка дасть змогу ФБІ проникати в закритий телефонічний зв'язок і розкривати комп'ютерні коди. Мова йде про санкціоноване владою право прослуховувати переговори або інші способи спілкування осіб чи організацій, запідозрених у злочинній діяльності.

Нова система призначена вирішувати складні технологічні проблеми, зв'язані з використанням високотехнологічних комп'ютерних засобів зв'язку, які останнім часом зробили великий крок уперед. В останні роки способом засекречування сигналу та інформації, які застосовуються в комерційних структурах, стали дешевші і доступніші для широких верств населення. Це привело до різкого збільшення складних пристроїв кодування, і правоохоронні органи щораз частіше не мають змоги прослуховувати телефонічні переговори. В результаті Адміністрація вирішила діяти рішуче і почати боротьбу зі засобами кодування. За словами одного зі співробітників Білого Дому, найближчим часом ФБІ має намір внести проєкт засобів, які зобов'яжуть компанії, що виготовляють комунікаційну техніку, забезпечувати продукцію мікросхемами дешифрування. Однак фірми, які виготовляють системи зв'язку, не мають бажання включати в свою продукцію мікросхеми для дешифрування, а наказати їм це ніхто не може.

Протестуючі правозахисні організації твердять, що нова ініціятива правоохоронних органів приведе до тотального вмішування в приватне життя громадян.

Історична секція УВАН відновлює діяльність

Кент, Огайо. — Дня 4-го грудня 1993 року в приміщенні УВАН в Ню Йорку відбулося перше засідання Історичної секції УВАН (ІС УВАН), що її очолює проф. Любомир Винар. При відкритті він сказав, що проф. Олександер Оглоблин, останній голова Історичної секції, завжди підкреслював важливість координації наукової діяльности між поодинокими дослідниками і окремими науковими установами, які розуміють вагу історичного досліду для дальшого розвитку наукового українознавства. Голова ІС підкреслив, що він буде продовжувати ці традиції гармонійної наукової співпраці, які зокрема тепер, коли затверджується українська державність, є винятково важливі в розбудові української національної культури. Він також відчитав листа від члена ІС проф. Ігоря Шевченка, теперішнього голови Міжнародної асоціяції візантологів, який не міг прибути на наради, але висловив ряд побажань, головно про важливість співпраці Історичної секції з Інститутом української археографії АН України у Києві. Секретарював д-р Олександер Домбровський, голова секції античної історії України.

Голова ІС Л. Винар коротко поділився з присутніми думками про пляни праці, а також поінформував членів ІС про вже пророблену діяльність. Діяльність ІС провадиться в кількох головних напрямках: скріплення організаційної бази ІС і нав'язанні співпраці з іншими науковими установами; плянування і здійснення наукових публікацій (серійні і монографічні дослідження); відбуття наукових конференцій.

Відносно першого завдання голова ІС вже розіслав окремий запитник до всіх членів ІС із головною ціллю: нав'язання безпосереднього зв'язку і також отримання порад відносно дальшого розгорнення діяльности ІС. Вже отримані відповіді на записник, засвідчують великі зацікавлення членів ІС у відновленні діяльности ІС і в плянуванні наукових конференцій. Якщо йдеться про співпрацю з іншими науковими установами, Історична секція тісно співпрацює з Українським Історичним Товариством і „Українським Істориком", в якому часто друкуються дослідження членів ІС. Також під час поїздки в Україну осінню 1993 року, голова ІС нав'язав зв'язки і обговорив можливості співпраці з д-ром М. Брайчевським, головою київського осередку УІТ, д-ром Ярославом Дашкевичем, головою Історично-Філософічної секції НТУ у Львові, проф. П. Сохановим, директором Інституту української археографії АН у Києві і іншими установами — усі вони заявили охоту співпрацювати з ІС УВАН. Треба згадати, що також нав'язано співпрацю з Історичною секцією УВАН у Канаді, НТУ в Европі і обговорено можливість ближчої співпрці ІС з проф. В. Маркусем, головою ІФС НТШ. Отже протягом короткого часу зроблено цілий ряд конкретних заходів відносно співпраці. З неукраїнських установ голова ІС установив зв'язки з катедрою україністики Варшавського унієрситету, Науковою програмою Іллинойського університету, Науковим осередком етнічних дослідів Кентського університету,

(Закінчення на стор. 3)

НАТО може втрутитися у боснійський конфлікт

Сараєво, Боснія. — В суботу, 4-го лютого, сербські військові формації, що вже довший час тримають в облозі боснійську столицю, пострілом з міномета вцілили в людську гущу на міському базарі. У висліді 68 осіб вбито і понад 200 ранено.

Цей черговий трагічний інцидент викликав хвилю обурення в Боснії і за кордоном, дипломати знову заговорили про можливий бомбовий удар проти сербських укріплень, тим більше після підтвердження фактів, що проти мусулманських сил у Боснії воюють реґулярні військові підрозділи Сербії і Хорватії.

Хоч більшість спостерігачів скептично передбачали, що Захід і на цей раз обмежиться „рішучими" заявами, однак виглядає, що збройне втручання у боснійський конфлікт таки є можливим, не зважаючи, що проти цього висловилися представник на переговорах щодо кризи в колишній Югославії Дейвид Овен і новий секретар оборони З'єднаних Стейтів Вілліям Перрі. Об'єднане військове командування у Брюсселі вважає, що суботній обстріл повинен стати останньою краплею, яка переповнить чашу терпіння Заходу.

Такої думки є також генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос-Ґалі. Стало відомо, що Б. Бутрос-Ґалі звернувся до Ради НАТО, щоб вона доручила командуванню розпочати бомбардування сербських військових укріплень довкола Сараєва.

Росія виступила проти застосування сили щодо сербів

Москва. — Як інформує агентство Ассошієйтед Пресс, міністер закордонних справ Росії Андрєй Козирєв в імені свого уряду виступив проти збройної акції НАТО щодо сербських формацій, які тримають боснійську стлицю в облозі і піддають її мешканців постійним обстрілам.

На думку А. Козирєва, у висліді повітряної атаки на сербські військові укріплення може загинути ще більше людей, ніж під час обстрілів Сараєва. Міністер підкреслив, що генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос-Ґалі не може прийняти рішення про збройне втручання у боснійський конфлікт без консультацій з п'ятьма постійними членами Ради безпеки, а російський амбасадор дістав наказ використати право вето у випадку прийняття рішення щодо бомбардування сербських укріплень.

У СВІТІ

В ТІРАНІ, СТОЛИЦІ Албанії, заарештовано головного редактора газети „Кога е Йоне" А. Срангая і кореспондента цієї газети М. Леку — за публікування матеріялів, які нібито є державною таємницею. Газета вмістила один з наказів міністра оборони, а також повідомлення про пересування албанських танкових формацій до кордонів колишньої Югославії. Заарештовані журналісти не визнають себе винними, заявляючи, що оприлюднені ними інформації відомі всім офіцерам албанської армії і членам їхніх родин.

ВІДНОВИЛИСЯ ЗБРОЙНІ сутички між ґрузинськими і абхазькими формаціями у прикордонному абхазькому районі Галі. Ґрузинські артилеристи знищили міст через річку Інґтрі. Воєнні дії розпочалися якраз перед тим, як у район Галі мали увійти мироносні сили ООН. Спостерігачі пишуть з цього приводу, що багато ґрузинів не можуть змиритися із втратою колишньої Абхазької автономної республіки, яка, спираючись на збройну підтримку Росії, домоглася незалежности у висліді минулорічної ґрузинсько-абхазької війни.

ЗРЕЗИҐНУВАВ зі свого становища міністер охорони здоров'я Ізраїля Гаїм Рамон — у зв'язку з тим, що керівництво правлячої Робітничої партії невтралізувало його спробу реформувати систему медичної обслуги в країні. Метою реформи було забезпечити добру лікарську допомогу для всіх громадян жидівської держави незалежно від їхніх прибутків. Г. Рамон запропонував запровадити 4.6-відсотковий податок на охорону здоров'я, що дозволило б зменшити державні субсидії. Проти цього проєкту, підтриманого, до речі, більшістю депутатів парляменту, виступила впливова профспілка Гістадрут. На її долю припадає більше половини медичних забезпечень, гарантованих державою. У висліді реформи Гістадрут втратила 6 мільйони долярів. Лідери цієї профспілки, які входять у керівництво Робітничої партії, змусили прем'єр-міністра Іцака Рабіна відкликати законопроєкт з парляменту.

ГРЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ зформував спеціяльну комісію для вивчення факту причетности колишнього прем'єр-міністра Константіноса Міцотакіса до організації протизаконного підслуховування телефонічних розмов. Подібне звинувачення стосується й його дочки Дори Бакоянні — колишнього міністра культури. Якщо звинувачення будуть підтверджені, то К. Міцотакіс і Д. Бакоянні позбудуться парляментарного імунітету і підуть під суд. Існує підозра, що за наказом К. Міцотакіса підслуховувалися телефонічні розмови його політичних противників, журналістів, промисловців. Водночас із повідомленням про створення перевірочної комісії, атенська газета „Катімеріні" оприлюднила інформацію про те, що колишній прем'єр дістав від однієї скандальної фірми 700 картин відомих мистців у формі хабарів.

АНГЛІЙСЬКИЙ ФОНД Коббе, який збирає і вивчає старовинні музичні інструменти, купив на одному провінційному випродажеві за 300 дол. давнє фортепіяно. Як же здивувалися музикознавці, коли виявили на ньому автограф Йоганна Крістіяна Баха, молодшого сина великого композитора. Тобто фортепіяно належало до однієї з найбільш знаменитих музичних династій. Тепер інструмент не має ціни, адже він дає можливість чути звуки, які відповідали смакам надзвичайно вимогливих музикантів.

БІЛИЙ ДІМ ПРОПОНУЄ ЗМІНИ У БЮДЖЕТНИХ ВИДАТКАХ

Вашінґтон. — Як інформує аґентство Ассошієйтед Пресс, президент Клінтон подав на розгляд Конґресу проєкт бюджету 1995 року, який передбачає перерозподіл федеральних видатків. Плянується, між іншим, обмежити програми будівництва домів для старших людей, на що в бюджеті цього року закладено понад більйон дол. Стануть меншими субсидії на обігрівання для родин малозабезпечених американців. Загалом пропонується відмовитися від доброї сотні програм, що дозволить заощадити понад 3.23 біл. дол.

За рахунок цих змін у бюджеті заплянованo збільшити видатки на такі програми Адміністрації, як професійний вишкіл, проєкти початкової освіти для бідних дітей і будівництво нових доріг. В цілому бюджет 1995 року передбачає відмову від 300 програм і перерозподіл 30 біл. дол. В цьому ж сенсі відбудеться також зменшення кількости державних чиновників на 100,000 осіб і скасування деяких програм нових озброєнь. Загальний бюджет виноситиме біля 1.5 трил. дол.

Спостерігачі звертають увагу, що на цей раз Адміністрація пропонує нові програми не за рахунок збільшення податків, а з допомогою перерозподілу видатків. Ця тактика, самозрозуміло, розрахована переважно на республіканців і консервативно наставлених демократів, які скептично поставилися до плянів Адміністрації збільшити податки.

Однак ці нові пропозиції не можуть не викликати гострого спротиву виконавчих органів. Особливо не є популярними пляни президента Б. Клінтона відмовитися від збройних програм і зменшити фінанси на вивчення космосу.

В АМЕРИЦІ

У СУБОТУ, 5-ГО лютого, цивільне населення Сараєва у Боснії та Герцеґовині понесло жахливі смертельні втрати. Серби з мінометів обстріляли базар, вбиваючи 68 осіб і залишаючи понад 200 поранених. Це чергове воєнне вбивство цивільного населення як ніколи досі обурило міжнародну громадськість. Зокрема почався тиск на Уряд президента Билла Клінтона, щоб ЗСА негайно в будь-який спосіб зареагували на це безпідставне вбивство цивільного населення. Одначе Президент ЗСА заявив, що зі сторони Америки не буде жодних негайних відплат, вияснюючи, що це не був прямий напад на громадян ЗСА, а крім того потрібне схвалення Ради безпеки Організації Об'єднаних Націй. Рішення Президента не є співмірне із сантиментом у Конґресі та в Европі.

АМБАСАДОР ЗСА до Ірляндії Джін Кеннеді Смит запропонувала протестантським політикам з Північної Ірляндії допомогу — уможливити їм у ЗСА вияснити чому вони уважають, що Північна Ірляндія повинна бути частиною Англії. Правдивість цієї вістки була підтверджена американською амбасадою, в Дубліні, столиці Республіки Ірляндіія. Одначе деякі аналітики уважають, що таке потягнення зі сторони американського амбасадора до Ірляндії перейшло границі її уповноважень.

ТРАНСПОРТОВІ літаки американської летунської фльоти з військової бази в Німеччині евакували 46 поранених з Сараєво на лікування в американських військових лікарнях у Німеччині. Військовими амбулянсами більшість з них відправлено до лікарні в Ляндштулі, найбільшого американського військового медичного комплексу в Европі. Все це було зроблено на прямий наказ президента Билла Клінтона. Крім того ЗСА відправили вісім лікарів-спеціялістів до Сараєво, щоб перевірити чи є більше таких, які потребують лікування. Разом з пораненими привезено і їх рідних, бо звичайно після лікування їх спонзорують окремі країни в Европі або ЗСА на стале перебування.

У КАПІТОЛІ РОЗПОЧАЛИСЯ позакулісові маневрування за і проти однієї з найбільш клопітливих точок американського домашнього господарювання. Йдеться про пропоновану конституційну зміну — відносно збалянсованого державного бюджету. Опоненти пропонованої зміни прийшли до висновку, що така вимога доведе до зменшення на 1,000 дол. пільг громадського забезпечення для кожної особи. Оборонці пропонованої зміни та її головний спонзор сен. Пол Саймон, демократ з Іллиной, твердить, що якраз навпаки. Ця зміна зміцнить пільги громадського забезпечення, бо допоможе економіці та зменшить державний дефіцит. Обговорення повинні б розпочатися з кінцем цього місяця в Сенаті. Тепрішня пропозиція вимагає збалянсованого державного бюджету вже у 1999 році, одначе П. Саймон пропонує продовжити реченець до 2001 року.

ПОТЕРПІВШИ деякий застій минулого тижня відносно ним запропонованого пляну охорони здоров'я, президент Билл Клінтон вирішив почати кампанію висвітлення подробиць того пляну поза Вашінґтоном. Одною з перших його зупинок був Тексас. Там на політичному зібранні у Гюстоні Президент сказав, що ним пропонований плян охорони здоров'я для всіх громадян країни „допоможе економіці країни, а не пошкодить їй". Він також відкинув твердження опонентів, які постійно говорять що плян Президента обмежить американців у вільному виборі лікарів, лікарень тощо.

СОТНІ МІЛЬЙОНИ долярів, державних грошей, які виплачують непрацездатним для їхнього лікування від наркоманства та алькоголізму є ужиті ними якраз на продовження їхнього одного чи іншого налогу. Таке звідомлення подано у звітті Сенатської комісії для справ старіння. У звіті сказано, що минулого року 250,000 налогових наркоманів і алькоголіків отримали 1.4 біл. дол. з двох окремих програм соціяльного забезпечення, а тільки 78,000 ужили ці гроші за призначенням. Інші цього таки дня, як їх отримують, купують наркотики і в такий спосіб державні гроші підсилюють незаконну торгівлю.

Перед українськими жінками нові завдання в ООН

Джерзі Сиіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Минулого року в нашому щоденнику вміщено інформацію про новий статус українських жінок, який вони здобули в ООН в березні 1993 року, а з тим більше можливостей активної участи в Економічній і соціяльній раді, де порушуються усі справи, що торкаються людини, як такої.

О. Ставнича розповідає про завдання українок в ООН.

Недавно було також на сторінках „Свободи" обширне звідомлення Дори Рак про 48-му Сесію Генеральної асамблеї ООН та проголошення 1994 року Міжнародним Роком Родини, з відповідною програмою на цілий рік і започаткування щорічного Міжнародного Дня Родини 15-го травня 1994 року.

Тому з цікавістю слухаю представниці СФУЖО до ООН Олі Ставничої, яка, як референтка зв'язків, найбільше тримає руку на живчику усіх подій та можливостей для репрезентанток українського жіноцтва на терені ООН. Розуміється, що доменою праці СФУЖО є справи жінок, родини, дітей і матерей. Скільки можна зробити в цих ділянках на терені ООН саме вияснює гостя, що бачить свої завдання зв'язкової, яка може інформувати чужинецьких учасників різних комісій про українське жіноцтво і його працю, а рівночасно українські жіночі організації про можливості співучасти та працю всіх комісій ООН.

— Скажіть, хто крім вас з українок брав участь у цій 48-ій Сесії, на якій проголошено Рік Рідини?

— Ми мали велику делегацію: від МММ були Еля Процюк та Ірина Куровицька, від СФУЖО крім мене Д. Рак, Марта Трофименко і д-р Христина Дурбак, що зокрема займається екологічним питанням. Часто бере участь у нарадах в ООН Лідія Білоус, що є моєю заступницею. Мусите знати, що в ООН постійно відбуваються різні асамблеї, сесії та наради комісій із цікавими темами — просто не встигаємо всюди бути. Наш теперішній статус дозволяє нам безпосередньо брати участь в нарадах і ми хочемо з того користати.

— Чи думаєте, що представниці українського жі-

(Закінчення на стор. 3)

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні
(202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to "Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Відгук В'єтнамської війни

Коли у серпні 1964 року комуністичний Північний В'єтнам заатакував демократичний Південний В'єтнам (поділено В'єтнам у Ялтинському договорі Ф. Д. Рузвелта із Сталіном) — Америка перевела збройну інтервенцію, поспішивши на допомогу Південному В'єтнамові. Це було за президентури Линдона Джансона, який перебрав президентуру після загину в атентаті Джана Кеннеді. Задум Джансона був шляхетний, але поводився він, — (за Конституцією президент Америки — верховний командир збройних сил ЗСА), ганебно: диктував з Білого Дому генералам воєнну стратегію і тактику та складав прилюдні заяви, які спутували свободу рухів американської армії у В'єтнамі. До історії перейшла більше, як нерозумна заява Джансона, що „ЗСА ведуть війну з обмеженими цілями, та що ЗСА не плянують вмаршувати до Північного В'єтнаму та змінювати силою тамтешній режим. Наступник Джансона Ричард Ніксон хотів „зв'єтнамізувати" В'єтнамську війну: допомогти Південному В'єтнамові переорганізувати власну армію, щоб він міг сам себе оборонити. Але Конґрес відмовився призначати нові великі суми на допомогу Південному В'єтнамові і північнов'єтнамські комуністи, підтримувані Москвою з Пекіном, підкорили собі ввесь колишній Індо-Китай: не тільки Південний В'єтнам, але й Ляос і Камбоджу. Це по нинішній день перша й єдина програна Америкою війна, яка коштувала Америці, крім матеріяльних втрат, понад 50,000 вбитих.

Програна В'єтнамської війни принизила міжнародний престиж Америки, що його підніс щойно Роналд Реґен у 80-их роках нашого сторіччя. Америка не визнала з'єднаного комуністичного В'єтнаму і дотепер немає між ЗСА і В'єтнамом дипломатичних зв'язків і ввесь час, впродовж останніх поверх 30-ти років існує все ще не загоєна рана: невідома доля — за офіційним терміном — „пропавших без вісти" американських вояків. Ще тепер Пентаґон має списки 2,200 вояків, які „пропали без вісти". Родини загинулих, всі уряди впродовж отих 30-ти років, сильна і метка організація Американських Ветеранів, Міжнародний Червоний Хрест та різні державні розвідкові апарати намагалися розгадати таємницю, що сталося з отими тисячами вояків, які не згинули на бойовищах, не були ранені і не вернулися з полону. Існують здогади, що деяких із них вбили комуністи в полоні, деяких вивезено до Совєтського Союзу і вони загинули у ҐУЛаґах або, може, закліматизувалися на засланні та одружившись, застрягли на чужині, — ще живі або померлі.

Тим часом життя пливе своїм річищем і на перше місце висунулася економіка. Зараз після неславного закінчення В'єтнамської війни — Америка проголосила була ембарґо В'єтнаму: економічний бойкот з припиненням усякого торговельного зв'язку. Але американський економічний світ не погоджувався з такою політикою, бо різні інші демократичні упромисловлені держави використовували відсутність Америки на в'єтнамському торговельному ринку і самі його заповнювали. В останніх днях президент Билл Клінтон заявив, що він, у порозумінні з Конґресом відкличе ембарґо . Президент додав, що те його рішення не стоїть у ніякому зв'язку з його колишнім становищем супроти В'єтнамської війни. Відомо, що Билл Клінтон ще як студент виїхав був до Англії, щоб виминути бранку, і з Англії відвідав Москву, де взяв участь в демонстрації проти ведення Америкою війни у В'єтнамі.

Кожна війна є великим нещастям причетних країн і народів. Ті, які згинули із зброєю в руках, чи є ранені, чи стали каліками— виконали перед батьківщиною свій вояцький обов'язок. Але для їхніх батьків, дружин, дітей — це трагедія. В'єтнамська війна принесла величезну трагедію цій країні, та найбільшою трагедією є несвідомість — що сталося з чоловіком, батьком чи сином, який пішов на війну і загинув без вісти.

Микола Рябчук,
Київ

ПРИВИД БОСНІЇ НАД УКРАЇНОЮ?

I

Після впевненої перемоги голови Республіканської партії Криму Юрія Мєшкова у першому турі виборів, здається, ніхто вже й не сумнівався, що після другого туру саме він і стане першим президентом так званої Кримської республіки. Не було цілковитої певности лише в тому, чи той другий тур відбудеться. Єдиний „прокиївський" кандидат у тих виборах — голова Верховної Ради Криму, старий досвідчений партійний номенклятурник Микола Багров програв перший тур із тріском, здобувши заледве 17 відс голосів проти 38 відс. у Ю. Мєшкова. Не викликало сумніву, що голоси інших кандидатів, іще радикальніших у своєму антиукраїнізмі перейдуть у другому турі до голови Республіканської партії Криму (РПК), а не до його „проукраїнського" суперника. Так воно, власне, й сталося: три чверті виборців проголосували у другому турі за Ю. Мєшкова і лише одна четвертина — за М. Багрова.

Українські націонал-радикали й націонал-демократи чинили не абиякий тиск у Києві на Президента й парлямент з метою не допустити проведення президентських виборів у Криму — як таких, що не відповідають Конституції України. Після першого туру, схоже, запанікував і сам Президент та його „партія влади": Кравчукова команда, здається, явно переоцінила можливості свого ставленика М. Багрова, не подбавши навіть про ще одного, резервного кандидата. Втім, вони припустилися головної помилки ще два роки тому, санкціонувавши у парлямен ті утворення доволі сумнівної „Республіки Крим", невідомо, за якою ознакою і на яких конституційних засадах. Посткомуністична „партія влади", вочевидь, вважала тоді свої позиції непорушними, а населення України — темним, затурканим і піддатливим на всілякі маніпуляції.

Парадоксально, але Крим виявився другим після Галичини реґіоном України, де „партія влади" зазнала відчутної поразки, — це, здається, єдина ложка меду, яку можна доглєдіти у тій величезній діжці дьогтю, що нею, скоріш за все, стане для України перемога Ю. Мєшкова на президентських виборах у Криму.

Спокуса не допустити цих виборів, безумовно, була дуже великою: невипадково, саме під цей час Міністерство Оборони України вирішило провести в Криму штабні навчання, український парлямент надав Президентові Кравчукові право скасовувати рішення місцевих органів влади (включно з Республікою Крим), якщо вони не відповідають Конституції України, а офіційна преса опублікувала поправки до Кримінального кодексу, схвалені парламентом ще в грудні, згідно з якими посилюється карна відповідальність за „дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, або на захоплення державної влади", за „масові безпорядки" та за „посягання на територіяльну цілісність України".

Словом, упродовж цілого місяця Київ демонстрував м'язи, але чи то вигляд тих м'язів виявився не досить вражаючим, чи то м'язи сусіда виявилися спокусливіші, — населення Криму зробило свій вибір. Можемо, звісно, по-різному характеризувати це населення („люмпенізоване", „совєтизоване", „комунізоване", „українофобське", „затруєне московською шовіністичною пропаґандою") можемо на всі лади лаяти Мєшкова („аґент Москви", „аферист", „авантюрист", „шовініст", „демагог", „мафіозі"), —усе це ніяк не змінить тієї політичної реальности, з якою тепер доведеться мати справу і українським демократам, і українським партократам.

Проаналізувати цю ситуацію слід, гадаю, не лише президентським радникам (вони вже свою гру програли), а й тим, хто збирається прийти їм на зміну.

Продовження буде.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

За сім років Україна стане однією з найбагатших держав

Київ. (Р. Р.) — Тут 26-го січня газета „Незалежність" надрукувала прогнозу світової слави математика Мухаммада Сідіка Афгана, який виїхав з Афганістану й тепер живе і працює в Ташкенті. За допомогою чисел, формул і графіків він на кілька років передбачив розпад СССР, дати виводу совєтських військ з Афганістану і закінчення кризи у Перській затоці. В такий же спосіб він передбачив кінець політичної кар'єри Єгора Ліґачова і назвав Міхаїла Ґорбачова останнім президентом СССР. Передбачив він і незалежність України.

Сьогодні його підрахунки знову пророкують Україні кращі часи. „Сьогодні Україна переживає важкий перехідний етап, але в неї є світле майбутнє. 1995—96 роки покладуть початок економічній стабілізації, а до 2,000 року Україна стане однією з найбагатших країн світу", — пише науковець. Єдиним виходом з кризи він. вважає тісні взаємозв'язки з країнами колишнього Союзу, однак спільному рубльовому просторові він пророкує крах.

Мухаммад Афган певний, що в XXI столітті плянета буде очищена від ядерної зброї. Щодо Співдружности Незалежних Держав (СНД), то вона, на думку математика, покищо збережеться: це об'єднання штучне, але воно потрібне на певному етапі розвитку держав колишнього СССР. В природі ніколи не співіснують протилежні початки, пояснює Мухаммад. Між ними обов'язково повинна бути якась перехідна фаза чи стадія. Як зима і літо розділяються весною і осінню. То ж саме відбувається в політиці і суспільстві. Саме такий період сьогодні переживає Україна. Їй не потрібна західня демократія, а своя власна, основана на особливостях народу, звичаях, традиціях.

Мухаммад Сідік Афган є почесним громадянином Чернігова, в Україні має багато друзів і до новорічного привітання додав свої обчислення щодо майбутнього України.

До речі, ще перед референдумом 1991 року знаменита болгарка Ванга передбачила, що першим Президентом України буде Леонід Кравчук, а після нього, за її словами, українським Президентом стане справжній гетьман. Ванга також пророкувала Україні незалежність і процвітання.

Юрій Р. Рибак

СВІТОВІ ЗАГРОЖУЄ БРАК ХАРЧІВ

Приватна, неприбуткова, дослідницька група „ World Watch" опублікувала якраз 11-ий річний звіт про „Стан світу", обговорюючи аспект навколишнього середовища і соціяльних умов. Цей звіт, що появився 27-ма мовами, вказує на „глобальні наслідки величини населення, зразків споживання, технологічних виробів, які перевершили можливість продуктивности нашої плянети"... Виглядає, що прийдеться переживати голодні роки постійно зростаючому населенню Третього світу. Ще бо в недавньоминулому науковці твердили, що світ спроможний нагодувати всіх його мешканців, та й що проблеми голоду знайшли свою розв'язку. Але економісти і соціологи групи „World Watch", на основі своїх спостережень та аналізи, прийшли до висновку, що прохарчування людського роду невсилі кожному запевнити хліб. Вони теж завважили, що джерела достави харчу та його збільшення зустрілись з реальним обмеженням, яке вказує, що в найближчій майбутності дійде до цього, що „далі вже нема куди"!... І це включає теж постачання морською рибою, поширення пасовиськ для випасу тварин, як теж продукцію свіжої води у багатьох місцях на земній кулі... І так: ловля риби в океанах обнизилася коло 100 млн. тонн річно. Вода щораз більше занечищується, а недостаток — свіжої води вже відчувають ЗСА, Мехіко, Китай, Індія та Середня Азія. Уживання удобрювачів теж зменшилось. Це вже є ознакою, що багато культур осягнуло свою величину врожаю і годі його піднести, збільшаючи давки. Тривожно виглядає теж ситуація для більйонового населення Китаю, де меншає кількість урожайної землі, яку окуповує агресивна індустріялізація.

Обраховують, що у загальному надмірне вживання пасовиськ, вирубування лісів, невміла аґрарна господарка за час половини нашого сторіччя зруйнували понад 5 млн. акрів землі. І тут мимоволі на плесо соціяльно-економічних питань випливає іронія долі. Чому?.. Тому, що неспроможність збільшити продукцію харчу може бути доброю вісткою для тих, котрі сподіються вищої ціни за свій товар, одначе рівночасно може теж бути злою вісткою для тих мільйонів жителів землі, яким грозить голодування або недоїдання! У ЗСА, країні нашого поселення, немає причин боятися голодних років, однак ґльобальна харчова ситуація може вплинути на рід нашої їжі. І саме тому сталась актуальною дебата чи повинні ми охоронити наші ресурси, споживаючи рослини безпосередньо чи почекати аж коли вони перетворяться у м'ясо тварин або курятини.

Загальновідоме, що кількість енергії і протеїни, що є у м'ясі, є менша ніж кількість, яка була первісно у рослинному кормі тварин. Іншими словами це означає, що коли б людина споживала рослини замість м'яса, то могла б заощадити багато акрів урожайної землі. З цієї теж причини критикують тваринне господарство за марнування його харчу і земельних ресурсів, що можна б краще використати для допомоги недоживленим людям.

В американській економічній системі сільське господарство продукує це, що споживач бажає їсти і готовий заплатити означену ціну. Одначе, незаперечний факт, що більшість американців при виборі їжі велику перевагу таки дає м'ясові, як теж іншим тваринним виробам. Зустрічаємося з цікавим явищем, що панує не тільки в ЗСА, але і в інших країнах, де в міру кращого заробітку споживач збільшує кількість м'яса, яке звичайно є дорожче від зернових продуктів.

Мешканці ЗСА знайшлися у щасливому положенні, бо мають харчу стільки, що можна ще експортувати. Сам же експорт має не абияке економічне значення, бо покращує торговельний баланс і дає можливість державі імпортувати речі, які потрібні. Знову зерно має цю додатню прикмету, що дається легко транспортувати. На жаль, багато людей у світі, які потребують відживлюватися не мають ресурсів, щоб платити за харч. Ну і що ж тоді?... Тоді американці — відомі зі своєї допомогової жертвенности — доставляють його даром! Такі вже є американці, що відчувають моральне зобов'язання ділитись своїм достатком з тими, що в інших країнах є менш щасливі. І насувається думка, що кількість дарованого можна б навіть збільшити, коби тільки плоди урожайної землі перестали вживати як корм для тварин. Але тут легше про це говорити ніж переводити у діло. Воно б потягло за собою не дуже нині популярне додаткове зобов'язання платників податків, щоб створити державні фонди для закупу і транспорту зерна. А як додаткові наслідки прийшлось би американському споживачеві платити вищі ціни за м'ясо, молоко, яйця і т. п.

Та не всі країни світу радо діляться своєю надвишкою, бо, наприклад, ніяких пожертв нема для бідних у нафту країн від тих, хто має її більше як їм самим потрібно. Навпаки, існує наявна експлуатація при допомозі встановлених цін з однією тільки метою — придбати для себе мамону.

І скорше чи пізніше прийдеться таки кожній країні перебрати відповідальність за своє власне постачання харчу при допомозі продукції, виміни чи закупу, як теж встановити контролю населення, щоб воно притримувалося меж своїх засобів. Для існування — це основне і конечне, бо як кажуть: „Господь дає кожному птахові корм... однак не вкидає його у гніздо".

Чи дійсно зворот у користь України?

У передовій статті „Зворот у користь України" („Свобода" з 18-го січня ц. р.) читаємо, що згода України підписати у Москві в присутності президентів Клінтона та Єльцина тридержавний договір, в якому Україна погоджується на розмонтування стаціонованої на її території нуклеарної зброї, є зворотом у користь України. Чи дійсно воно так, тобто, чи дійсно це вийде в користь України?

Не може бути двох думок — і з цим напевно погодиться кожна людина, яка бажає добра для людства, нуклеарній зброї не повинно бути місця не тільки на Україні, але також на землях будь-якої іншої країни світу. І якщо це так, то чому тільки з України має бути усунена така зброя? Чому такої вимоги не ставиться перед іншими країнами, які мають нуклеарну зброю, зокрема, перед Росією, яка не тільки має велику кількість тієї зброї, але яка також недавно проголосила, що у випадку війни, вона застерігає за собою „право" першою застосувати нуклеарну зброю проти свого противника?

Те, що ядерна зброя в Україні була нібито „тільки зайвим, коштовним і клопітливим тягарем для України", не могло бути жодним виправданням для Президента Леоніда Кравчука для підписання такого договору. Чому — зрозуміло. У світі завжди було, є і напевно ще довго буде, що світ рахується передусім із силою. Буде держава мати добре військо і добру, модерну зброю — буде мати певність, що у випадку нападу ворога вона зможе оборонитися і тим самим зберегти свою державну незалежність. Натомість, не тільки добровільно відмовившись від найбільш ефективної сучасної зброї, але притому також віддавши її своєму потенційно найбільшому ворогові Росії, це вже, як кажуть, просто не до подумання!

І тому, маючи велику кількість ядерної зброї, чим ми певні, що російські імперіялісти при потуранні свого „традиційного" приятеля – „дядька Сема", раніше або пізніше не розпочнуть шантажувати своїх сусідів, зокрема Україну? Мовляв, якщо ви не робитимете того, чого я від вас вимагаю — ми засиплемо вас атомовими бомбами! Те, що перед підписанням договору Росія, можливо, обіцяла застосовувати до своїх сусідів „мирну" політику, то на це можна відповісти, як у нас казали словами — „обіцянка-цяцянка, а дурному радість"... Чи в минулому Росія виконала щодо України хоч одну обіцянку?..

Юліян Мовчан

Божена Ольшанівська

КОМІСІЯ ДОСЛІДІВ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ УКРАЇНИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНҐРЕСІ

II

Флоріо пропонує закон про Голодову комісію

Спочатку, документи і факти про голод і проєкт закону було передано конґресменові Флоріо, який це простудіював, зформулював і представив на схвалення конґресовому леґальному відділові. Після того, як адвокати леґального відділу схвалили текст, законопроєкт був готовий до внесення в Палаті Репрезентантів. Дату внесення законопроєкту було обдумано так, щоб вона була частиною голодових відзначувань у Вашінґтоні. Тому, внесення законопроєкту ч. 3993 у Палаті Репрезентантів 27-го вересня, випередило вашінґтонські події на декілька днів.

Щоб прискорити прийняття цього закону й здобути більше підтримки в Конґресі і серед громади, Флоріо ще раз вніс голодовий законопроєкт 17-го листопада 1983 року, з новою клясифікацією ч. 4459. На цей раз до нього прилучилося ще 59 конґресменів. Остаточно, наприкінці 1984 року, законопроєкт підтримали 123 конґресмени, що становить більше як четверту частину членів Палати Репрезентантів (їх всіх є 435).

Комісії і підкомісії

Законопроєкт Палати Репрезентантів ч. 4,459 було внесено до Підкомісії міжнародних дій, де головою був конґресмен Ден Майка із Фльориди і також до Підкомісії справ Европи і Середнього Сходу, де головою був конґресмен Лі Гамілтон з Індіяни. Обидві підкомісії були складовими частинами Комісії закордонних справ, головою якої був конґресмен Данте Фассел, демократ із Фльориди. Слухання і перевірка законопроєкту могли відбутися перед однією чи другою підкомісією після чого законопроєкт мав бути поправлений і переданий повній комісії. Але члени АГРУ швидко побачили, що голови Майка, Гамілтон і Фассел не виказують бажання цей проєкт підтримати і просунути крізь Конґрес.

Старання у Конґресі

Усупереч тому, що законопроєкт мав численну підтримку (123 конґресмени), демократичний провід у Палаті Репрезентантів до законопроєкту поставився пасивно. „Пощо витрачати гроші американських громадян, які платять податки, на щось, що сталося 50 років тому?" — запитували вони. Треба було великого зусилля, щоб зрушити справу. По всіх стейтах з українськими поселеннями, АГРУ зорганізувала акції знизу, або так звані „Ґрес Рут" — акції „Коріння трави". Від централі і від відділів ішли тисячу листів до всіх членів Конґресу. В акцію включилися численні українсько-американські організації і окремі особи. До конґресменів, зокрема до голів комісій і підкомісій вислано петиції з тисячами підписів. До президента Роналда Реґена і до голови Палати Репрезентантів „Типа" О'Нілла вислано десятки тисяч поштівок з проханням про підтримку.

Треба зауважити, що старання у Конґресі у 1983 і 1984 роках були, мабуть, найбільш інтенсивні і об'єднані за весь час українських поселень у ЗСА тому, що свідома і активна частина українців зрозуміла справу Конґресової Голодової комісії як неспірну і одну з найбільш важливих. На жаль, була мала, але впливова група людей, яка відкрито опонувала цьому проєктові.

Сильна підтримка від УНС

Найсильнішу і найбільш ефективну підтримку проєкт Голодової Комісії дістав від Українського Народного Союзу (УНС), його голови д-ра Івана Флиса, заступника голови д-ра Мирона Куропася, головного секретаря Володимира Сохана і головного касира Уляни Дячук. Обидва офіціози, „Свобода" і „Український Тижневик", постійно звітували і давали журналістичну підтримку своїми редакційними і інформативними статтями, подаючи поступи проєкту і закликаючи читачів до підтримки.

Надзвичайні видання „Українського Тижневика"

„Український Тижневик" випустив два окремі числа і одну книжечку, повністю присвячені 50-літтю Великого голоду — ціле число із 20-го березня, 1983, було присвячене голодові в Україні 1932—33, а число з 1-го квітня, 1984 року було присвячене звітам і інформації про Голодову комісію в Американському Конґресі. 88-сторінкову книжечку „Великий голод: Невідомий Голокост" дуже вдало підготовили і зредаґували Рома Гадзевич, Юрій Зарицький і Марта Коломиєць — редактори „Українського Тижневика". Її видав УНС у Джерзі Ситі у 1983 року, а друге видання вийшло у 1988 році.

Агломовні два окремі випуски „Українського тижневика" і книжечка були незвичайно важливими для поширювання інформацій у стараннях в Конґресі — зокрема відносно нерішених і повних вагань конґресменів і сенаторів, як і також державних урядовців. Ті видання доручено всім членам обох палат Американського Конґресу (535), чи то особисто, чи поштою. Вислано також численні петиції, листи і поштові листівки, а опісля відбуто особисті зустрічі. Це зусилля зверталося головно в сторону конґресменів, які були головами комісій і підкомісій — Дена Майки, Лі Гамілтона і Данте Фассела.

Продовження буде.

Історична...

(Закінчення зі стор. 1)

університетом в Будапешті і іншими вищими школами. Зокрема обговорено можливості співпраці з проф. Р. Дражньовським, новим ректором УВУ. Не улягає сумніву, що в короткому часі ІС нав'яже співпрацю з іншими установами.

З огляду на те, що ІС УВАН не має свого періодичного журналу або іншого серійного видання, обговорено можливість близької співпраці в „Українському Історику”, який редагує голова ІС, з тим, щоб звернутися з пропозицією до Президії УІТ, щоб журнал появлявся дальше як видання УІТ, але із зазначенням, що „Український Історик” також видається „при співпраці з Історичною секцією УВАН”. Голова піддав цю пропозицію під голосування і усі присутні одноголосно підтримали цю концепцію-пропозицію. Голова Видавничої комісії УВАН і перший заступник президента проф. В. Омельченко підкреслив, що в такій розв'язці справи УВАН повинна помогти УІТ у виданні журналу, якщо буде зазначено, що він появляється при співпраці ІС УВАН. Голова ІС сказав, що цю пропозицію буде подано до обговорення. Свого часу була пропозиція проф. В.Л Кубійовича, щоб „Український Історик” виходив в УІТ, при співпраці НТШ в Европі і УВАН у ЗСА. Може цього разу цю співпрацю в „Українському Історику”, який користується широкою популярністю в Україні, вдасться здійснити.

Відносно конференцій. Тепер готується плян конференції ІС на наступний рік. Уже заплановано при співпраці інших установ (т.зв. Академічний комітет, до якого входять представники наукових осередків і університетів з України і діяспори), відбути наукову конференцію, присвячену одному з найвидатніших сучасних істориків України бл. пл. проф. Олександрові Оглоблину, довголітньому голові Історичної секції УВАН і президентові Академії і президентові УІТ.

Присутні на нарадах члени мали нагоду обмінятися думками в різних наукових питаннях. Не улягає сумніву, що в історії УВАН ця перша конференція Історичної секції не лише причиниться до відновлення її діяльности, але також до відродження української наукової історіографії і національної культури в Україні.

Перед українськими...

(Закінчення зі стор. 1)

ноцтва візьмуть участь у всіх конференціях запланованих на черговий рік у зв'язку з Роком Родини?

— Маю надію, що так. Ми маємо тепер право мати своїх постійних представниць у філіях ООН у цілому світі і це у всіх ділянках. Тепер важливе для нас, щоб усі українські жіночі організації працювали у системі СФУЖО. Я була на річних нарадах СФУЖО в Торонто і маю надію, що так воно буде. Приємно було, що вже тепер на засіданні Третьої комісії 48-ої Генеральної асамблеї була представниця України, голова організаційного комітету, „Родина—1994” д-р Валентина Єщенко, яка говорила про українську родину сьогодні і про положення жінок в Україні.

— Ви були в Україні та маєте контакт з тамошніми жінками. Чи уважаєте, що їхнє становище не є ще доволі стійке?

— Безумовно в Україні ще досі немає толеранції у відношенні до жінок і панує свого рода дискримінація, яку вони мусять побороти. Тому ми повинні вже тут на терені ООН стояти всі разом і ми можемо напевно багато допомогти нашим сестрам у встановленні їхнього місця. Саме з думкою про це, я хотіла б якнайбільше посвятитися на терені ООН справам жінок із Східньої Европи, з думкою про українських, в першу чергу.

— Чи маєте до цього прихильність інших народів?

— Безумовно так, жінки із ЗСА, як і Західньої Европи, хочуть, щоб жінки Східньої Европи брали якнайбільшу участь у розв'язуванні усіх питань жінок, а передусім родини, бож роля жінок в родині все була і є ключевою. А тепер немов щось сталося із поняттям родини та ролі в ній жінки. Можливе, що жінка, яка не має безпеки довкілля, матеріяльного забезпечення, не може належно відігравати свою ролю і стояти тим заборолом всего зла, яким повинна бути.

— Але чи тут не є перешкодою теперішній хиткий стан поодиноких держав, а передусім економічний стан, що здається немов всюди іде до гіршого, а не до кращого?

— Так, про цю загальну економічну кризу і кризу особистої безпеки говорили і говорять в ООН у зв'язку також з тим, що на 1995 рік припадає 50-річчя ООН. Є бажання повернутися до оригінального гасла ООН „we the people” і у всіх дискусіях повертаються до цієї теми. Всі спостерігають, що людину, як таку, не включають в політику держав, у соціяльну політику, убожество грозить навіть у західньому світі, а населення в різних частинах світу паде жертвою екологічних катастроф. Здається немов всі здають собі тепер справу, що як довго людина не є забезпечена і спокійна, так довго світ не буде безпечним місцем для життя. Саме з'ясувавши собі це, є тепер бажання, щоб кожна держава і кожна організація в рамках ООН працювала у напрямі оборони людини.

— Чи думаєте це вдасться у теперішньому світі, де панує стільки ненависти, боротьби око за око, зуб за зуб?

Ставлю таке питання і воно немов зависає між нами, бо на нього ніхто тепер відповісти не може.

Табір „Там, де Прут”

Учасники міжкрайового мандрівного табору „Там, де Прут” в м. Яремче на Гуцульщині.

Близько двох років львівський КЛК займається відродженням куреня „Бурлаки” в Україні. У приватній розмові Т. Бойчук запалив бурлацькою ідеєю серця шести старшопластунів. Але перед офіційною реєстрацією куреня хлопці вирішили організувати, за бурлацькою традицією, мандрівний табір.

І от нарешті сталося!

Отже, дата зачаття — 15-го травня 1993 року, дата народження — 9-го серпня 1993 року, дата переходу до історії — 15-го серпня, місце переходу до історії — село Ямна (околиці м. Яремча)

Комендантом був А. Павлович (Пітон) і мав з того великий клопіт.

Лікував і боровся з ідеєю „Ґіґієна — ворог туриста” Д. Угрин та особливого зла нікому не зробив.

Літав по таборі зі свищиком і показував всім вовкулацького хвоста (то бунчужний) Б. Гаврилюк.

Списав дві ручки, змарнував купу паперу і при тім трохи схуд Н. Зафійовський (Зофа).

Мучили дітей по горах і тому спали по черзі (то інструктори) А. Куценко (Куций), О. Смішко, пл. прих. Р. Зафійовський.

Ватра майже погасла і останні язики вогню ледь відблискували на обличчях кількох юнаків, що тихенько радились на „булавному пагорбі”. Нарешті всі деталі програми завтрішнього дня були обговорені. Всі занепокоєно позирали на небо, яке все більше вкривали хмари. На випадок дощу було приготовано „плян Б” — переведення гутірок, підготова до теренівки та ватри — відкриття.

Так закінчився перший день першого бурлацького табору в Україні „Там де Прут”. Лягаючи спати, я пригадував початкові приготовлення до табору. Ми переглянули чимало пластової літератури, бо саме існування мандрівних таборів ставилось у Львові під сумнів. Вивчаючи розділ „Роди пластових таборів” відомої праці Крижанівського, хтось зітхнув: „Ох і тяжкі ж наші роди”. Але, нарешті, все позаду і намети таборовиків стоять у мальовничому урочищі Хижки, на місці старих подільських каменоломень. Тільки б не дощ...

Але дощ все-таки падав, тому перший похід вдалося здійснити лише на третій день табору. Для початку, ми підкорили гору Маковицю (946 м.). Інструктори пильно стежили за фізичними силами пластунів, їх темпом, позаяк цей похід був перевірним — чи всі здолають випробування гір, адже попереду таборовиків чекали серйозніші вершини Чорногори.

А увечері всі сиділи біля ватри, перезнайомились, трохи поспівали, посміялися. Потім всередину кола увійшов професійний скрипаль, гість табору І. Тітик, який приїхав до Яремча зі своєю метою — зібрати загадкові гуцульські мелодії і передати їх музикознавцям. Довго плакала скрипка, оспівуючи нещасне кохання, то враз переходила у легкі коломийки, ніби в такт химерному танку тіней по навколишніх скелях. Разом із мелодіями ми відкрили для себе світ таємничих легенд цього краю, а ними рясно виткана історія Гуцульщини. В багатьох селах можна знайти місця, пов'язані з іменем героя численних легенд-опришка Олекси Довбуша: скеля Довбуша, камінь Довбуша, печера Довбуша. Навіть воду ми брали з криниці Довбуша. Заворожено слухали юнаки про села, що переходять у вічність, про духів гір, про озеро Несамовите, славні походи опришків.

Наступна мандрівка розпочалась рано-вранці. Таборовиків було розділено на дві групи, які маршрутами різної складности вийшли на гору Явірник. Чудові краєвиди заполонили око. Перед нами по одну сторону гори розкинувся величавий Чорногірський хребет, а по другу тягнулись напівдикі кам'янисті смуги Ґорґанів. Очі юнаків променились почуттям краси і величі рідного краю, а обід на висоті 1,5 км. запам'ятався, мабуть, всім. Повернулись до табору всі з піднесеним настроєм — попереду чекала мандрівка на найвищу гору України — Говерлю.

Від Яремча до Говерли — 30 з гаком кілометрів, тому провід домовився з місцевою владою про доїзд учасників автобусами. До сорому місцевої Ради, слід сказати, що вона спромоглася завезти під Говерлю лише половину пластунів. За іншими просто не приїхав автобус — що поробиш, в Україні — енерґетична криза. Серед інших проблем чільне місце займає дощ. Одного ранку майже в усіх наметах учасників почувся плюскіт води.

Побачивши, що „життю і здоров'ю” пластунів з-за кордону загрожує небезпека, їхнє безпосереднє керівництво вирішило переселитися на певний час до готелю. Провід табору вирішив мокнути до кінця. Увечорі того ж дня засяяло сонце..

Незважаючи на втому, весь табір був на ватрі-закритті і довго не лягав спати. Нікому не хотілося покидати цього чарівного куточка Карпат. Вранці табір було закрито, а бурлаки далі помандрували на Чорногору шукати бурлацького прапорця.

Назар Зафійовський

В пам'ять св. п. Ярослава Татомира

У вівторок, 4-го січня ц.р., нещадне лезо протяло нитку життя скромній, культурній та відданій українській справі людині, колишньому абсольвентів Львівської Політехніки та синові колишнього сенатора польського сейму, Ярославові Івановi Татомирові.

Я зустрів його в рядах української студентської корпорації „Багряний квіт”, яка проіснувала до вибуху Першої світової війни та рекрутувалася здебільша із студентів Львівської Політехніки. Мов сьогодні бачу перед своїми очима юні обличчя її членів: трьох братів Косів, львівських красенів — Михайла, Романа та Анатоля, відомого сьогодні композтора, що компонував під псевдонімом Кос-Анатольського, двох братів Макарів, Модеста та Ореста, Романа Чайковського, Івана Кульчицького та Ярослава Татомира, якого ми загально називали „бояриноm” за його повагу та розумні поради. До речі, йому наша корпорація завдячувала проєкт її мотта: „Україна понад усе!”

На жаль, ніхто із згаданих в тому спогаді людей вже не живе, а четвертого січня ц.р. відійшов у засвіти один з найбільш ідейних членів цієї корпорації, Я. Татомир. По закінченні Львівської Політехніки доля розкинула нас по всіх усюдах. У пошуках за працею я мусів переїхати до корінної Польщі, а згодом почалася жорстока війна та циганські, скитальські мандри, які на п'ять років прив'язали нас до таборів „переміщених осіб”, а з них ми потрапили до розмаїтих країн нового переселення.

В 1949 році я зустрів св. п. Ярослава Татомира у Філядельфії, як не помиляюся, на якомусь поході чи демонстрації. Це були важкі часи вростання в ґрунт нашої нової батьківщини, без знання англійської мови, без зв'язків, часи важкого економічного застою, зумовленого закінченням війни та переставленням воєнної продукції на мирну. А при тому доля скинула нас з усіх щаблів соціяльної драбини коміть головою на землю. Я особисто мав деяку перевагу над іншими своїм незлим знанням англійської мови. Але не зважаючи на те, я ще був без посади. Славко Татомир поінформував мене, що він вже є на праці — як тесля при будові нових домів, яку одержав через приватне посередництво праці і радив мені з нього скористати. Його порада виявилася дуже придатною, бо один місяць пізніше я влаштувався на посаду в технічнім бюрі фірми Вестінґгавз Електрік Компані в Лестері біля Філядельфії. Виявилося, що я не тільки влаштувався на працю за фахом, але мав можливість допомогти багатьом українським інтеліґентам піти моїми слідами — завершенням доволі коротких курсів технічного креслення, які я влаштував в моїй власній хаті.

Одним з учасників моїх курсів став св.п. Я. Татомир, що в міжчасі підучився англійської мови. Відтак з уваги на його відносно незле знання англійської мови, мені вдалося влаштувати його у Вестінґгавзі на працю асистента механічного інженера у відділі газових турбін, при обчислюванні імпульсних (impact) напруг.

Я згадую про це, бо цей випадок застукав мене самого несподіванкою та свідчив не тільки про його ґрунтовне знання математики, але й про харизму, в полон якої падав кожний, хто його ближче знав. По переході на емеритуру він одержав з фірми Вестінґгавз контракт, як приватний консультант, з удвічі більшою платнею ніж та, яку він одержував в часі своєї праці. Я згадую про цей унікальний випадок злету людини з агрономічною освітою в цілковито новім для нього середовищі.

Св. п. Я. Татомир згас неждано, наче свічка, та полинув у засвітну подорож, з якої вже не має вороття. Але для тих, що його знали, він назвжди залишиться горіючим смолоскипом, що не тільки відзначався вродженою інтеліґенцією та делікатністю, але й своєю неприхованою любов'ю до України, яку він обороняв перед напасниками усіми засобами свого журналістичного пера. Щиро болів він нашими духовними недоліками, які називав „втечею від дійсности”.

Хай пам'ять про цю ніжну та всебічно обдаровану людину збережеться назавжди в серцях усіх, для кого він жив, для кого він творив, з ким дружив і кого любив.

Лев Яцкевич

100-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ

З нагоди 100-літнього ювілею Українського Народного Союзу, який припадає на 22-го лютого 1994 року, редакція „Свободи” плянує видати спеціяльне число з цією датою, присвячене світлому минулому Батька-Союзу. Звертаємося до членів Головного Уряду, до всіх союзовців і читачів нашого щоденника з проханням надсилати матеріяли для евентуального поміщення у цьому числі. Матеріяли прийматиметься до 12-го лютого 1994-го року. — Ред.

ЧЕРЕЗ ДЕКІЛЬКА днів почне здійснювати регулярні рейси під протокою Ля-Манш потяг, який має французько-англійську назву: Лє Шаттел. Його довжина — 500 метрів, складається з 24 двоповерхових вагонів висотою п'ять і півметра. Майже 50-кілометровий тунель потяг проїде за 35—40 хвилин. За один раз він зможе перевезти 180 легкових авт. Інший поїзд буде перевозити тягарові авта.

Ділимося сумною вісткою,
що в суботу, 9-го жовтня 1993 р. відійшов у вічність
по довгій недузі у Філядельфії, Па.

бл. п.

МИКОЛА ПЕТРО ЛУЦЬКИЙ

ПАНАХИДА відбулася в середу, 13-го жовтня 1993 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні М. Насевича, Філядельфія, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в церкві Христа Царя в четвер, 14-го жовтня 1993 р. о год. 10-ій ранку, опісля на цвинтар Пречистої Діви Марії на Факс Чейс, Па.

З приводу цієї болючої втрати родина, приятелі, знайомі та членкині 43-го Відділу Союзу Українок, зложили свої щирі співчуття та пожертви на Служби Божі і на добродійні цілі, як слідує:

СЛУЖБИ БОЖІ
до церкви Христа Царя у Філядельфії:

Ольга і Арт Кобер — Шакер Гайтс, Огайо; Іван і Анна Вішка — Н. Берґей, Ню Джерзі; Марія Вішка-Луцька — Говелл, Ню Джерзі; Володимир Януш - Філядельфія; Параскевія Фучко — Філядельфія; Оксана Поритко — Філядельфія; Ольга Лукасевич — Філядельфія; Евгенія і Володимир Костюк — Рочестер, Ню Йорк; Тарас і Романа Шкот — Рочестер, Ню Йорк; Стефанія Голінатий — Філядельфія; Зореслава Мисько — Філядельфія; Ольга і Іван Строчан — Філядельфія; Інж. Михайло і Ольга Нич — Філядельфія; Христина і Богдан Кульчицькі — Філядельфія; Евгенія Цікало з родиною — Гасбрук Гайтс, Ню Джерзі; „Сенчури 21” Еудан Ріелти — Філядельфія; Химич родина — Філядельфія; Лука й Анна Бабій — Філядельфія.

НА ПОТРЕБИ ЦЕРКВИ ХРИСТА ЦАРЯ:

Дарія і Михайло Козак 20 дол., Надія Дворян 50 дол., Ольга і Стефан Пастушок 50 дол.

НА ДОПОМОГУ ДІТЯМ-СИРОТАМ В УКРАЇНІ
членкині 43-го Відділу Союзу Українок у Філядельфії:

по 20 дол. — Каролина Конрад, Ольга Лукасевич, Іванна Субтельна;

по 10 дол. — Ольга Батенчук, Марія Вірщук, Лукія Грица, Марія Данилів, Ольга Дмицька, Марія Євшевська, Анастазія Жилава, Марія Куземська, Теодора Кузьмович, Анна Максимович, Емілія Михалевська, Анна Олійник, Оксана Поритко, Стефанія Ракочий, Марія Романець, Марія Угорчак, Людмила Чайківська, Ліза Чепіль, Олена Шиприкевич;

по 5 дол. — Оксана Горецька, Іванна Осідач.

НА СПОРТОВЕ Т-ВО „ТРИЗУБ”

УСО „Тризуб” 50 дол., Оксана Колінко 20 дол.

по 10 дол. — Інж. Юліян і Олена Головчак, Евгенія і Володимир Костюк, Петро Тарновський.

Марія Луцька в пам'ять покійного мужа Миколи [illegible] зувала на коледж Св. Василія Великого на Факс Чейс 50 дол., за що дістала щиру подяку від Сестри Бенігни, [illegible] коледжу, — там теж буде відправлена [illegible] за покійного.

Сердечна подяка всім рідним, близьким, знайомим, дорогим посестрам Союзянкам 43-го Відділу, за участь у похоронах, за щирі співчуття, які підтримали мене в моєму смутку і втраті бл. п. мужа Миколи.

МАРІЯ ЛУЦЬКА з РОДИНОЮ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 18-го ЛЮТОГО 1994

Пассейк, Н.Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відділу відбудуться о год. 7-ій вечора в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо взяти чисельну участь. Буде вибір делегатів на 33-тю Конвенцію УНСоюзу і різні справи до полагодження. На 1994 р. вибрано нову Управу: І. Хомко — предс., Варвара Тишбір — заст., Ю. Котляр — фінанс. секр., В. Марущак — рекр. секр. Опікуни хворих: Анастазія Марущак, В. Олірник. Прапорщики: С. Коваль, В. Гавроняк. Мужі довір'я: Гаргай, І. Зельонка. Господар: М. Чабан; вільний член — М. Кормицький. Контрольна Комісія: С. Косцьолек — голова, С. Муравський, Р. Галабурда — члени. — В. Марущак, реф. секретар.

П'ЯТНИЦЯ, 18-го ЛЮТОГО 1994

Гартфорд, Конн. Управа Відділу УНС 277 у Гартфорді подає до відома, що ширші сходини відбудуться о год. 7-ій вечора в Українському Народному Домі. Порядок нарад: вибір делегатів на 33-тю Конвенцію Українського Народного Союзу. — Секретар.

НЕДІЛЯ, 20-го ЛЮТОГО 1994 р.

Трентон, Н.Дж. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ Відд. 245 відбудуться о 2-ій год. по пол. в залі Українського Народного Дому при 477 Jeremiah Ave. Порядок нарад: вибір делегата і заступника на 33-тю Конвенцію УНСоюзу. Просимо членів прибути. — Голова, Іван Бойчук. Секретар, Михайло Мартиненко.

НЕДІЛЯ, 27-го ЛЮТОГО 1994

Чикаго, Ілл. Загальні збори 106 Відділу УНС відбудуться о год. 12:30 по пол. в залі під катедрою св. о. Миколая в Чикаго. — Секретар 106 Відділу.

НЕДІЛЯ, 27-го ЛЮТОГО 1994 р.

Рочестер, Н.Й. 367-ий Відділ УНСоюзу повідомляє, що річні загальні збори відбудуться о год. 2-ій по пол. в кафетерії при церкві св. Йосафата. На порядку нарад: звіти, дискусія і вибір нової управи на 1994 рік. По річних зборах відбудуться місячні, на яких буде вибір делегата і заступника на 33-тю Конвенцію УНС. Просимо членів взяти активну участь в зборах. — Управа 367-го Відділу.

НЕДІЛЯ, 6-го БЕРЕЗНЯ 1994 р.

Омага, Неб. Річні загальні збори Т-ва „Карпати" 356-ий Відділ УНС відбудуться після Служби Божої о год. 11.30 перед полуднем в приміщенні церковної домівки. Після загальних зборів відбудуться річні збори для вибору заступника делегата на 33-тю Конвенцію УНС. Проситься всіх членів Відділу прибути на збори, вислухати звітів та вибрати нову Управу на 1994 рік. — Управа.

„З надгробного ридання"...

(замість грудки землі на свіжу могилу св. п. Я. Сербина)

Відлітають журавлі,
Таке сумне кру-кру...
Осіннє листя шелестить,
Немов спинити хоче
мить.
Як друзі Побратима
Спускати домовину
Далеко від Вкраїни
Будуть в землю сиру.

Так рідшають ряди
друзів —
Останніх могіканів —
Щоби провести Друга
З прощальними вінками
У путь останню...

Гіркий посмак сльози
Зростить сердечну тугу
І тих старих і хворих,
Що лиш думками й
духом
Будуть на похороні.

Вони пекучий біль
Сльозою затамують,
Промовлять „Отче
Наш"
Покійного вшанують
В думках своїх І „Вічную"
Тихенько проскандують.

І в кожного в уяві
Клин сірий журавлів,
І тужне кру-кру-кру,
І похоронний спів

2-го листопада 1993 року

Автока цього печального вірша Людмила Поштар, секретар Комітету колишніх жителів оселі Регенсбург — під головством Ярослава Сербина — писала ці рядки безпосередньо по одержаній болючій вістці, яку я їй переказав телефоном (від сина Мирослава Романа Сербина наспіла вість до мене дві години після того, як лікар підтвердив смерть св. п. Ярослава 2-го листопада 1993 року).

У сороковий день відправлялись заупокійні Богослуження і Панахиди за душу покійного Ярослава, в Торонто, 11-го грудня 1993 року в церкві св. Покрови. Крім молитов, вшаную його пам'ять спомином про його трудолюбне життя.

Ярослав Сербин народився дня 11-го квітня 1909 року в селі Вихторів на Станиславівщині, як другий з дев'яти дітей, у національно свідомій родині Семена й Катерини (з дому Ткачівської) Сербинів. Батько Ярослава, крім господарства, дякував в церкві, та займався громадськими справами. Саме він заініціював будову нової читальні „Просвіта", зорганізував молочарню, та був активний в селі не тільки на економічному, але й політичному відтинку праці.

Початкову освіту здобув Ярослав в рідному селі, а середню — в станиславівській гімназії, за часів директора Сабата. Не маючи змоги піти на вищі студії, постійно поглиблював своє знання різними курсами й самоосвітою. Маючи бистрий ум і широкі зацікавлення, почав працювати на кооперативній ниві в Отинії, Делятині, а потім став директором Союзу кооператив в Белзі та Стрию. З уваги на його непересічні здібності та послідовність у праці, в 1944 році президент РСУК Юліян Павликовський запропонував його на пост другого заступника директора Центросоюзу у Львові, але від тієї почесті він відмовився, мовляв, мої завдання в Стрию ще не закінчені.

Ще юнаком-гімназистом став членом УВО/ОУН, бо уважав своїм обов'язком і собі причинитися до змагань українського народу за самостійність і незалежність. Після вибуху німецько-совєтської війни в 1941 році прибув на центральні землі України, щоб рятувати українське населення та полонених від німецького гніту та голодової смерти.

З хроніки родинного життя слід згадати, що Ярослав одружився в 1931 році, з учителькою Галиною Бенеш (дочка національно свідомої родини Миколи й Вікторії Бенешів). Весілля відбувалося в Чернієві, недалеко Станиславова, де батько молодої був управителем школи. В 1934 році їм народився син Мирослав Роман, котрий завершив високі студії докторатом, живе і працює у Вашінгтоні. Одружений з відомою канадійкою-співачкою Марійкою Брездень. Вони обдарували родину Сербинів внучатами Вікторією, Христофором і Леонорою) двоє з них вже заклали свої родини).

З Ярославом Сербином вперше я познайомився в Люблині на переломі 1940-41 років, куди він часто приїздив в торговельних справах, як директор Кооперативного Союзу в Белзі до УГАС (Українська Господарська Акційна Спілка, діяла як Центросоюз для кооператив Сянііччини Холмщини, Підляшшя, осідок був у Кракові, а філія в Люблині, а згодом у Львові). На весні 1942 року ми зустрілися в Стрию, коли він зайняв пост начальника директора стрийського окружного Союзу Кооператив.

Незавидне було це становище в час німецької окупації українських земель, що вимагало обережної і мудрої „політики", бо при союзах були німецькі комісари, які мали дбати, щоб селяни здавали „контингенти", запроваджені майже на всю продукцію незаможних селянських господарств (ярина, овочі, вовна, збіжжя і т.п.). Натомість в заміну не було товарів першої потреби, а тільки горілка та папіроси...

Доводилось давати собі раду: робити закупи на вільних землях у Кракові та Львові, напівлеґально їх завозити і рятувати село. І тут директор Сербин проявив свій хист „дипломата". В 1944 році, коли німецький фронт заломався, УПА користала із запасів заготівельних магазинів, при „прижмуренім оці" дирекції ОСК, що при викритті німецькою владою загрожувало смертю. Явне доручення начальникам відділів, щоб майно було передано для УПА, дано при кінці липня 1944 року, коли Дирекція залишала Стрий, вирядивши тих, що відважились їхати на скитальщину, в невідоме, щоб не потрапити в руки НКВД, бо для них не було б пощади! Мав Ярослав провідницькі прикмети, і їх проявляв, коли треба було приймати рішення!

Ми залишили Стрий 25-го липня 1944 року рано, по нічному бомбардуванні міста. На вулиці там появлялись вояки-дивізійники в обшарпаній уніформі, повертаючися додому в той час, як совєтська навала наступала на села Стрийщини. А коли ми переїздили кордон Лавочне-Скотарське, 29-го

Св. п. Ярослав Сербин

липня 1944 року, деякі частини совєтської армії вже „господарили" по селах Скільщини...

Нам і нашим родинам простелився шлях скитальщини через Словаччину до Шеплякапаті, біля Кошиць, де ми таборували під голим небом, а 9-го вересня 1944 року нас заладували до товарних вагонів — в напрямі на Штрасгоф, до жахливого переселенчого табору біля Відня. Там не було для нас місця, тож повезли під французько-німецьку границю, до Біттінггейму, щоб з наближенням альянтів до Штутгарту знову повести до Штрасгофу, що тим разом нас „пригорнув", обдаровуючи „всіма благами" людського поневіряння та знущань, головно, моральних...

По місячному перебуванні в таборі Штрасгоф ми роз'їхались в різні сторони Німеччини. По-різному переживали воєнний грізний час, і якось Бог милував наші родини, так що ми по закінченні війни опинились в таборі ДіПі в Регенсбурзі. „Гора з горою не зійдеться", а от ми з родиною Сербинів знову зустрілись в цьому таборі по майже двох роках розлуки. У вересні 1946 року відбулися вибори до Таборової Ради, а вона в числі 25 радних обрала на посадника (коменданта) табору Ярослава Сербина, і цей уряд працював аж до дня виїзду до Канади в червні 1948 року. На марґінесі варто згадати, що цей табір мав 5,857 жителів, які займали 229 домів, з 930 мешканцями. За національним складом було тоді 4,723 українців, 710 росіян, дві сотні поляків, понад сотня балтійців, трохи білорусів та інших. Можна собі уявити, яке завдання до виконання мав посадник в такому великому таборі у цей складний час, коли треба було брати до уваги різні аспекти таборового життя: скринінги-перевірки, репатріяційні комісії, що шукали жертв до „повороту на родіну" і т.п. Було багато труднощів, а все-таки їх переборено і оселя мала вигляд малого українського містечка. Воно вело культурне життя, а головно шкільництво, від народної школи починаючи, через ґімназію та Український Технічно-Господарський Інститут (УТГІ), у висліді чого чимало вихованців вибились на провідні місця в діяспорі. Саме вони ініціювали перші товариські зустрічі-з'їзди на Союзівці, що спонукало „батьків народу" відбути загальний З'їзд та оформити Комітет колишніх жителів оселі Регенсбурґ в 1980 році. На З'їзді в 1982 році на оселі „Верховина" вирішено видати книгу про регенсбурзьку оселю, обрано редакційну комісію, що її очолював (вже покійний проф. Омелян Кушнір) і завдяки старанням Ярослава Сербина, голови Комітету, така книга на 684 сторінок, великого формату, в твердій оправі, появилась у січні 1986 року тиражем 600 примірників. Багато труду вимагало видання книги, зібрано 56,000 дол. (31,000 ам. та 25,000 канад.) покрито кошти видання і розсилки, решту розподілено для ЗУАДК, УВУ і УВАН. Архів табору Регенсбург і документація Комітету зберігаються в УВАН, ЗСА. Безплатно розіслано до університетських бібліотек та архівів в діяспорі і в Україну 125 примірників, а решту розкупили колишні регенсбургці та любителі книг. Здаю собі справу з того, що тут може забагато „деталів", але цим хочу підкреслити великі заслуги Ярослава, що мені відомі з першої руки!

Як було сказано раніше, родина Сербинів виїхала до Канади в червні 1948 року на аффідавіт стриєчного брата Івана Сербина в Монтреалі. Як усім новоприбулим, треба було їм ставати до важкої праці, щоб заробити на „хліб насущний", яка з часом підірвала не дуже сильне здоров'я Ярослава. Та, не зважаючи на те, полинув з новим ентузіязмом до громадської праці. Був активним членом парафії св. Архистратига Михаїла, заснував спортове Т-во „Україна", зорганізував Юний СУМ та оформив ОСУМ, заложив кредитівку та був співзасновником Видавничої Спілки „Гомін України". Організував виступи українських мистецьких ансамблів та виставки для чужинців.

В 1968 році переїхав до Торонто, щоб бути ближче своїх рідних братів і шваґрів, і тут продовжував свою громадську діяльність, як голова місцевого відділу БУК (Братство Українських Католиків), Ліґи Визволення України, був кількакратним комендантом сумівських таборів, та в дирекції і контрольних комісіях українських кредитівок та в Суспільній Службі. Декілька років працював для ОСУМ в Торонто, опікувався його мистецькими ансамблями, про які реґулярно писав до преси.

Якось не щастило Ярославові в торговельних починах, не доробився маєтку, може тому, що не це було ціллю його життя. Будучи в Монтреалі, зважився в 1950 році разом з д-ром І. Федівим провадити українську книгарню, яку згодом „поставив на ноги", вона і досі існує під другим власником. В Торонто відкупив крамницю з гарними подарунковими предметами, а тому, що місце було невідповідне для продажу, доводилось працювати „з дефіцитом". Та незалежно від своїх фінансових засобів, завжди був жертвенний на народні цілі, передплачував ряд ґазет і журналів, допомагав рідним в Україні. Відвідуючи своїх внуків чи гостячи їх у себе, щедро їх обдаровував, бо їх усіх дуже любив.

Досвідчував його Господь — мабуть тому, що „кого Бог любить — того досвідчає" — прикрими переживаннями: хвору дружину Галину, за порадою лікарів, мусів віддати до „дому для старших з надзвичайною опікою", тож майже кожного дня їздив туди, щоб їй і іншим жителям тієї інституції як „доброволець" помагати. Майже в кожному листі до нас (а ми вели часту і дружнє листування) писав про це піклування, і просив у молитвах о ласку продовження свого туземного життя, щоб могти і далі опікуватися дружиною. Мабуть передчував, що рветься нитка життя у нього самого, бо перейшовши кілька поважних недуг і операцій втрачав сили, постійно ставав слабшим, але не нарікав, а мужньо приймав удари долі. В останньому листі (з 4-го серпня 1993 року) згадує, що йому важко писати листи навіть на машинці, права рука, головно пальці, поволі тратить чуття, „не можу нею втримати навіть малу ложечку, це моя нова хвороба", а в дальших рядках читаємо: „Моя дружина вже на візочку, бо часто падала" і „ми так йдемо на свіже повітря". А попри те все турбується долею України...

На мого листа з 30-го вересня я вже відповіді не одержав, потелефонував до мене В. Любка з Торонто, що Ярослав Сербин в шпиталі, йде його відвідати та передасть наш привіт... Аж ось несподівана вістка від сина Мирослава: „Татко помер". З перспективи нашого півсторічного знайомства і дружби бачу, що Ярослав Сербин, на перший погляд, для тих, що його ближче не знали, був скомплікованою людиною, але філософія його життя була сперта на засадах християнських: служба Богові й Україні. Мав ясну мету і до неї ціле життя стремів!

Великі люди — не падуть з неба. Їх творить тверда праця та контроля над собою. Св. п. Ярослав Сербин був і залишається в нашій пам'яті великою людиною. Почали ми наш спомин поезійкою і хочу закінчити кількома рядками письменника Бориса Грінченка, що їх св. п. Ярослав напевно міг би висловити:

„Невелике я поле зорав,
та за плугом не спав:
Що робив, те робив як до
краю,
І всю силу, що мав я і маю,
Я не дурно невтомно
робив..."

На роботу невпинную
клав...
Скільки поту свого я
пролив,
Не дарма! Бо проорана
нива
Нам давала багатії
жнива...

Людмила Почтар і Микола Кавка-Мамай, члени Ліквідаційної Комісії Комітету

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Японії Морігіро Госокава, позитивно оцінюючи недавню тристоронню українсько-американсько-російську угоду щодо ядерного роззброєння, в особистому посланні на адресу президента Леоніда Кравчука підкреслив, що для України є дуже важливо взяти участь у програмі НАТО „Партнерство для миру", яка передбачає військове співробітництво колишніх комуністичних країн з державами Північно-атлантійського оборонного союзу.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МАРІЯ ФЕДИШИН член УНС Відд. 377-го Т-ва ім. св. Володимира в Ст. Пітерсбург, Фла. померла 29-го червня 1993 р. на 73-му році життя. Нар. 14-го лютого 1920 року в Блекстоні, Масс. Членом УНС стала 1940 року. Залишила у смутку синів Петра і Карла та брата Стефана. Похорон відбувся 5-го липня 1993 року на цвинтарі св. Михаїла в Блекстоні, Масс.

Вічна Йому Пам'ять!

Іван Ґавалюх, секр.

ОЛЕКСА СОВА член УНС Відд. 132-го в МекКіспорт, Па. помер 25-го липня 1993 року на 72-му році життя. Нар. 26-го липня 1920 року в МекКіспорт, Па. Членом УНС став 1938 року. Залишив у смутку дружину Марію, дочок Алексіс Саір і Джойс Леш; братів: Юрія, Геррі, Івана і Павла. Похорон відбувся 29-го липня 1993 року на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Норт Версал Тавншип, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Смерка, секр.

ОЛЕКСА ПОБІДИНСЬКИЙ член УНС Відд. 221-го Т-ва ім. св. Стефана в Чикаго, Ілл. помер 23-го липня 1993 року на 71-му році життя. Нар. 1922 року в Новосілках, Україна. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дружину Юлію, сина Олексу, дочок: Марію і Анну з родинами, 6 внуків і одного правнука. Похорон відбувся на цвинтарі св. о. Миколая в Чикаго, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

М. Карачевський, секр.

ІВАН МАХЕЖАК член УНС Відд. 171-го Т-ва ім. Лесі Українки в Джерзі Сіті, Н.Дж. помер 13-го липня 1993 року на 80-му році життя. Нар. 17-го січня 1913 року в Експорті, Па. Членом УНС став 1933 року. Залишив у смутку дружину Ольгу, дочку Лінду Фратс, сина Самуїла, брата Франка, сестру Марію Кулик, зятя Кеннета С. і невістку Жанет. Похорон відбувся 16-го липня 1993 року на Santa Fe National Cemetary in Santa Fe, New Mexico.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

Ярослав **ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ** член УНС Відд. 292-го в Дітройті, Миш. помер 5-го липня 1993 року на 50-му році життя. Нар. 22-го червня 1943 року в с. Боневицьке, Україна. Членом УНС став 1990 року. Залишив у смутку сина Антона, сестер: Надію Шутку, Дарію Ратич і Любов Фюрґам з родинами. Похорон відбувся 10-го липня 1993 року на кат. цвинтарі св. Марії в Елкінс Парк, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Стелла Федик, секр.

АНАСТАЗІЯ ГАСЮК член УНС Відд. 95-го в Філядельфії померла 9-го квітня 1993 року на 87-му році життя. Нар. 7-го листопада 1906 року в Україні. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку мужа Івана, дочку Анну Літкевич і сина Богдана. Похорон відбувся 17-го квітня 1993 року на цвинтарі Св. Марії в Філядельфії, Па.

Вічна Її Пам'ять!

Микола Пришляк, секр.

СТЕПАН КЕЛЛЯР член УНС Відд. 63-го Т-ва „Січ" у Форд Сіті, Па. помер 25-го липня 1993 року на 72-му році життя. Нар. 27-го лютого 1921 року у Форд Сіті, Па. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку дружину Мері Анн і дітей Юрія, Стефана і Патрисію. Похорон відбувся на українськім цвинтарі у Форд Сіті, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Турко, секр.

ПЕТРО БОЙКО член УНС Відд. 8-го Т-ва „Подільська Січ" в Йонкерсі, Н.Й. помер 2-го липня 1993 року на 80-му році життя. Нар. 1912 року в Станиславові, Україна. Членом УНС став 1958 року. Залишив у смутку дружину Ірену, доньку Стефанію та сина Івана з дружиною Христиною. Похорон відбувся 6-го липня 1993 року на цвинтарі Веніс Меморіял Ґарденс у Веніс, Фльорида.

Вічна Йому Пам'ять!

Марія Кульчицька, секр.

ІВАН ІЩЕНКО член УНС Відд. 15-го Т-ва „Україна" у Вашінґтоні, Д.К. помер 2-го липня 1993 року на 72-му році життя. Нар. 1920 року в Сяноку, Україна. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дальшу рідню в Україні. Похорон відбувся 6-го липня 1993 року на цвинтарі Сідар Гіл, (український національний Мавзолей) в Сютланд, Мд.

Вічна Йому Пам'ять!

Остап Зінкок, секр.

ВОЛОДИМИР СІЧИК член УНС Відд. 285-го Т-ва ім. Митр. В. Липківського в Рочестері, Н.Й. помер 15-го липня 1993 року на 65-му році життя. Нар. 1928 року в Чернігові, Україна. Членом УНС став 1976 року. Залишив у смутку маму Анастазію, дружину Анну, 3-ох синів Богдана з дружиною, Романа з дружиною і Володимира та доньку Марію з мужем Браєном Кінаґен і четверо внуків та брата Леоніда в Україні. Похорон відбувся 19-го липня 1993 року на цвинтарі Святого Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Олександер Скібіцький, секр.

ДМИТРО ХРОМЯК член УНС Відд. 374-го Т-ва ім. М. Грушевського в Бостоні, Масс. помер 30-го липня 1993 року на 74-му році життя. Нар. 1918 року в Лискові, Україна. Членом УНС став 1981 року. Залишив у смутку дружину Іванну, сина Стефана з дружиною; дочок: Олю, Аню з мужем і Марусю, восьмеро внуків, кузина Василя Хромяка у Філядельфії і в Україні стриєчні діти — Федьо і Ганя та близьку і дальшу родину. Похорон відбувся 2-го серпня 1993 року на цвинтарі св. Йосифа у Вест Роксбері, Масс.

Вічна Йому Пам'ять!

В. Гетьманський, секр.

ВОЛОДИМИР ВЕЛИЧКО член УНС Відд. 484-го Т-ва ім. Тараса Шевченка в Ютиці, Ню Йорк помер 7-го серпня 1993 року на 89-му році життя. Нар. 1904 року в Коломиї, Україна. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку синів Романа з родиною, Юрка з родиною, 11 внуків, 22-ох правнуків, сестру Олю Закревську і сестрінку Лялю. Похорон відбувся в середу 11-го серпня 1993 року на цвинтарі укр. кат. церкви св. Володимира в Ютиці, Н.Й. (у Вайсборо, Н.Й.)

Вічна Йому Пам'ять!

Володимир Кроп, секр.